

מדריך למורה

מערך שיעור זה הינו חלק מפעילות חודש תקומה וגבורה במערכת החינוך, העוסק בערכים המחברים בין העבר, ההווה והעתיד בצל האתגרים הנוכחיים שהמדינה מתמודדת עמם. לפניכם מדריך מקצועי המיועד לתמוך בהנחיית השיעור. המדריך נועד להציע הכוונה מתודולוגית ודגשים שיסייעו לכם בהובלת השיעור באופן מיטבי. אנו מזמינים אתכם להיעזר בחומרים אלו כמצפן מקצועי המותאם למטרות הלימודיות ולצרכי התלמידים. [למעבר למסמך מונגש](#)

הקדמה

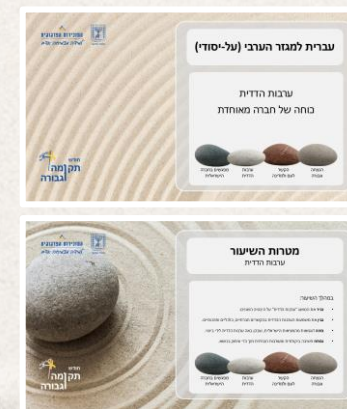
רגע לפני שאנחנו מתחילים, מה נהיה מסוגלים לעשות בסוף יחידת הלימוד:

- להבין ולזהות מושגים חברתיים הקשורים לערבות הדדית, כגון עזרה, שיתוף פעולה, חוסן חברתי, אכפתיות ותרומה.
- להרחיב את אוצר המילים שלנו בהקשרים חברתיים וערכיים.
- להפנים ערכים חברתיים של ערבות הדדית, שיתוף פעולה ואחריות כלפי הזולת.
- להשתתף בשיח ובדיון על נושא הערבות ההדדית, ולהביע את דעתנו בצורה מסודרת ומבוססת.
- לפתח כישורי קריאה והבנה, תוך כדי שימוש במילים חדשות, ולהפנים את המשמעות של הטקסטים הקשורים לערבות הדדית.
- להבין את הקשר בין ערכים חברתיים לבין תוצאות חיוביות למען הקהילה ולטובת החברה כולה.
- להשתמש בשפה תקנית ומדויקת כדי לתאר את הערכים החברתיים ואת המעשים הקשורים לערבות הדדית הן בכתב והן בעל-פה.

מדריך למורה

שקפים 7-8: פתיחת השיעור

הציגו בפני התלמידים את נושא ומטרות השיעור. ערבות הדדית היא יסוד מרכזי בחברה האנושית בכלל, ובחברה הישראלית בפרט, הנשענת על ערכים של סולידריות ושיתוף פעולה. יחידה זו נועדה להעמיק את ההבנה של התלמידים בנוגע לחשיבותה של ערבות הדדית, להמחיש את תרומתה ללכידות חברתית ולפיתוח קהילה חזקה, ולעודד מעורבות אישית וחברתית. לאחר הפתיח כל מורה יוכל לבחור בגוף השיעור שימצא לנכון מתוך ארבעת האפשרויות שמופיעות במצגת.

שקפים 9-10: אופציה ראשונה - הקניית אוצר מילים רלוונטי לנושא "ערבות הדדית"

- הציגו את רשימת המילים והנחו את התלמידים לחלקן לשתי קבוצות: מילים הקשורות לערבות הדדית ומילים שאינן קשורות. הפעולה יכולה להתבצע לבד או בזוגות, אפשר לבקש מהתלמידים לכתוב את הפתרון במחברת ולהקריא בתום הזמן וניתן לפתח על כך גם דיון בכיתה.
- כל תלמיד ישלים את המשפטים בעזרת מילה נרדפת מדויקת (אפשר להיעזר ב־ ChatGPT או "בינה"). זהו שלב חשוב להעמקת הבנת המושגים ולהרחבת אוצר מילים בהקשר ערכי.

מדריך למורה

שקפים 11-15: אופציה שנייה – מהי ערבות הדדית ולמה היא חשובה?

- נפתח את השיעור בשאלה: מהי ערבות הדדית? לאחר מכן על השיעור יכלול שלוש משימות:
 - נציג [סרטון](#) שהוכן ע"י כלי מהבינה המלאכותית (VEED) המדגים מקרה של ערבות הדדית, ולאחר מכן התלמידים ישיבו על שאלות.
 - על התלמידים לכתוב פסקה בהיקף של 8-10 שורות. בפסקה עליהם מקרה שקרה להם או למישהו שהם מכירים, הממחיש ערבות הדדית. המקרה יכול להיות מחייכם האישיים, מבית הספר או מהקהילה. יש לשים לב שהתלמידים עובדים בהתאם לתבנית הכתיבה המוגדרת.
 - התלמידים יתחלקו לקבוצות וידמו מצבים שבהם נדרשת ערבות הדדית (לדוגמה: קהילה המתמודדת עם משבר, שכונה הנרתמת לעזור למשפחה במצוקה, פעילויות התנדבות בהיכל התרבות בעיר ועוד). לאחר הפעילות: שיתוף תובנות ותחושות בעקבות המשחק.
- מטלת בית: בסוף השיעור התלמידים יתבקשו להכין סרטון כיתתי בנושא ערבות הדדית באמצעות כלים מהבינה המלאכותית (למשל, יוזמה קהילתית לעזרה לנזקקים וכו').

מדריך למורה

שקפים 17-18: אופציה שלישית – ערבות הדדית בקהילה ובחברה הבדואית

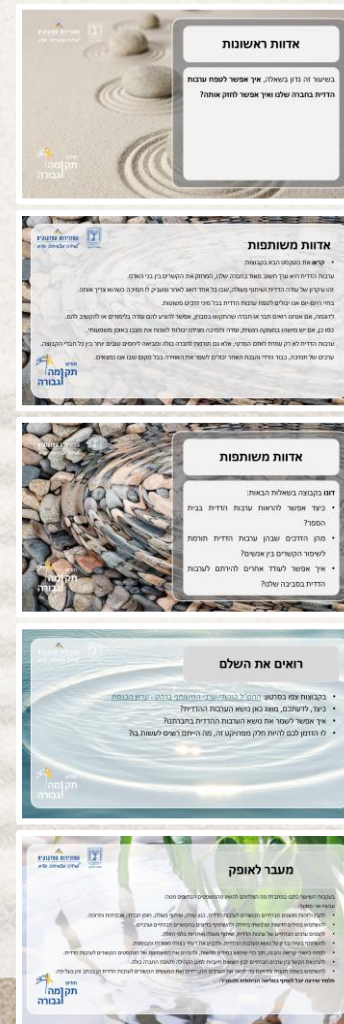
- בשיעור זה נציג לתלמידים דוגמה לערבות הדדית שבאה לידי ביטוי במעשה אנושי ואמיץ מאוד מאזרח בדואי ערבי ישראלי.
- הצגת פודקאסט עם מר יוסף אלזיאדנה – נהג ההסעות שהציל יותר מ-30 איש ששהו במסיבת הטבע בזמן אירועי 7 באוקטובר. [חלק א'](#) | [חלק ב'](#)
- לאחר האזנה וצפייה בפודקאסט, על התלמידים להשיב על השאלות:
- מהם הערכים האנושיים שהובילו את מר יוסף אלזיאדנה, אשר הציל כ-30 אנשים מהמוות, וכיצד אפשר ליישם בחיי היום-יום שלנו?
- מהי המשמעות של "להרגיש מחויבות אישית כלפי האחרים", ואיך זה משפיע על החברה שלנו?

מדריך למורה

שקפים 19-25: אופציה רביעית – ערבות הדדית בחיי היום-יום – איך אנחנו יכולים לטפח אותה?

- בשיעור זה נדון בשאלה, איך אפשר לטפח ערבות הדדית בחברה שלנו ואיך אפשר לחזק אותה?
- הדיון בנושא יוצג באמצעות שתי משימות: משימה 1: קריאת טקסט ומשוב על מספר שאלות, ומשימה 2: צפייה בסרטון הממחיש שימור וחיזוק נושא הערבות ההדדית.
- המטרה כאן היא להמחיש ולהציג עיקרון טוב, מהותי וחיוני להמשכיות קיום חברה מתוקנת שמאמינה באהבה, בהדדיות ובאחוה בין כלל אוכלוסיות החברה, ושאותו עיקרון יהפוך לנורמה ולשגרה ולא יתאפיין בכך שהוא צעד חד-פעמי אלא יהפוך לכלי ולאמצעי לקירוב לבבות ולהידוק הקשרים החברתיים בחברה ובמדינה, ויונצח במעשים ובצעדים שרק יבטאו כמה טוב לחיות יחד וכמה חיוני לשמור על עקרון הערבות ההדדית.
- את הנושא הזה נציג באמצעות [הקרנת סרטון על החמ"ל \(חדר מלחמה\) שהוקם בעיר רהט](#). ימים ספורים לאחר אירועי שבעה באוקטובר הוקם ברהט חמ"ל יהודי-ערבי, במטרה לסייע למשפחות יהודיות וערביות מהדרום שנפגעו במהלך המלחמה.
- החמ"ל פעל במתנ"ס רהט, שם מתנדבים יהודים וערבים עבדו יחד באריזת חבילות עם מוצרי מזון, צעצועים וציוד היגיינה. החבילות חולקו באופן שווה בין משפחות יהודיות מיישובי העוטף למשפחות בדואיות ברהט ובכפרים הלא מוכרים. היוזמה זכתה לתשומת לב רבה, כולל ביקורים של אישים ציבוריים, ומדגישה את הערכים של שותפות ופיוס בין הקהילות.
- לאחר צפייה בסרטון התלמידים ישיבו על מספר שאלות.
- לסיכום השיעור התלמידים יסמנו מה הצלחתם להשיג מהמשפטים הכתובים מטה.

מדריך למורה

שקפים 26-27: מעבר לאופק – סיכום השיעור

סכמו את השיעור. ביחידה הזאת למדנו על ערבות הדדית ועל החשיבות שלה בחיינו ובחיי החברה. הבנו שכשאנחנו תומכים זה בזה ועוזרים לזולת, אנחנו לא רק תורמים לרווחה האישית של אחרים, אלא גם מגדילים את תחושת השייכות והאחדות בקהילה שלנו. ראינו דוגמאות למקרים שבהם ערבות הדדית שיפרה מצבים והייתה מפתח להצלחות. כל אחד מאיתנו לקח איתו רעיון מעשי כיצד יכול ליישם ערבות הדדית בחיי היום-יום, בבית הספר, בבית ובקהילה.

עברית למגזר הערבי (על-יסודי)

ערבות הדדית
כוחה של חברה מאוחדת

מפגשים בחברה
הישראלית

ערבות
הדדית

הקשר
לעם ולמדינה

הנצחה
וגבורה

מטרות השיעור

ערבות הדדית

במהלך השיעור:

- **נכיר** את המושג "ערבות הדדית" על היבטיה השונים.
- **נבין** את משמעות הערבות ההדדית בהקשרים חברתיים, כלכליים ותרבותיים.
- **נזהה** דוגמאות מהמציאות הישראלית, שבהן באה ערבות הדדית לידי ביטוי.
- **נפתח** חשיבה ביקורתית ומעורבות חברתית תוך כדי עיסוק בנושא.

מפגשים בחברה
הישראלית

ערבות
הדדית

הקשר
לעם ולמדינה

הנצחה
וגבורה

נערוך היכרות עם מילות מפתח בנושא השיעור.
**מיינו את המילים הבאות למילים הקשורות לערכות
הדדית ומילים שאינן קשורות לערכות הדדית:**

סולידריות, תחרות, אדישות, התנדבות, אמפתיה,
אגואיזם, שיתוף פעולה, נתינה, חוסן, קבלה, אחריות,
בידוד, עזרה, אנוכיות, אחדות, תמיכה, התעלמות,
לכידות, חמדנות

בקבוצות, מצאו מילה **נרדפת** למילה המופיע בסוגריים כך שהמשפט יושלם באופן מדויק:

_____ **(סולידריות)** היא ביטוי של תמיכה הדדית בין אנשים.

_____ **(אמפתיה)** היא היכולת להזדהות עם רגשותיו של הזולת.

_____ **(חמלה)** היא רגש של רחמים ודאגה כלפי מישהו שסובל.

_____ **(עזרה)** היא פעולה של מתן סיוע או תמיכה לזולת.

_____ **(קבלה)** היא נכונות לקבל סיוע או תמיכה מאחרים.

_____ **(שיתוף פעולה)** הוא שילוב מאמצים למען מטרה משותפת.

_____ **(התנדבות)** היא נתינת זמן או משאבים ללא תמורה.

_____ **(אחריות הדדית)** היא תחושת חובה משותפת בין חברי קבוצה.

_____ **(לכידות)** היא תחושת אחדות וחיבור בין חברי קבוצה.

_____ **(אחריות)** היא חובה או מחויבות לדאוג למישהו או למשהו.

ניתן להעזר בכלי בינה מלאכותית.

אדוות ראשונות

- מהי ערבות הדדית בעיניכם?
- נצפה בסרטון: עזרה בלימודים אורי ומיה VEED
- מהם התכנים המרכזיים שהסרטון העלה על נושא הערבות ההדדית?
- **הסבירו** - כיצד ערבות הדדית יכולה להשפיע על הצלחה אישית או קבוצתית?

אדוות משותפות

- כתבו פסקה ובה **תארו** מקרה שקרה לכם או למישהו שאתם מכירים אשר ממחיש ערבות הדדית.
- המקרה יכול להיות מחייכם האישיים, מבית הספר או מהקהילה.
- **הקפידו** לכתוב את הפסקה בהתאם לתבנית:
 - משפט פתיחה (שורה 1): ערבות הדדית היא-
 - גוף הפסקה (2-4 שורות):
 - ברצוני לספר על מקרה שקרה לי-
 - המקרה הזה תרם לי מאוד ולימד אותי מגוון של דברים, למשל-
 - משפט סיום (שורה 1): לסיכום, אני מבקש / אני ממליץ / אני מקווה וכו'
 - בסיום, תלמידים שירצו יוכלו **לשתף** את הפסקה שכתבו במליאה.

משתפים במליאה

רואים את השלם

התחלקו לקבוצות.

- כל קבוצה תדמה מצב שבו נדרשת ערבות הדדית
 - קהילה המתמודדת עם משבר
 - שכונה הנרתמת לעזור למשפחה במצוקה
 - פעילויות התנדבות בהיכל התרבות בעיר
 - כל רעיון אחר
- על הקבוצה לתעד את המתרחש במשחק התפקידים.

משתפים במליאה

- **נאזין** לפודקאסט עם מר יוסף אלזיאדנה – נהג ההסעות שהציל יותר מ-30 איש ששהו במסיבת הטבע בזמן אירועי 7 באוקטובר.

[חלק א'](#) | [חלק ב'](#)

- סיפורו של מר יוסף אלזיאדנה הוא דוגמה לערבות הדדית שבאה לידי ביטוי במעשה אנושי ואמיץ מאוד מאזרח בדואי ערבי ישראלי.

לאחר האזנה וצפייה השיבו על השאלות הבאות:

- מהם הערכים האנושיים שהובילו את מר יוסף אלזיאדנה, אשר הציל כ-30 אנשים מהמוות, וכיצד אפשר ליישם בחיי היום-יום שלנו?
- מהי המשמעות של "להרגיש מחויבות אישית כלפי האחרים", ואיך זה משפיע על החברה שלנו?

משתפים במליאה

אדוות ראשונות

בשיעור זה נדון בשאלה, איך אפשר לטפח ערכות
הדדית בחברה שלנו ואיך אפשר לחזק אותה?

אדוות משותפות

• קראו את הטקסט הבא בקבוצות:

ערבות הדדית היא ערך חשוב מאוד בחברה שלנו, המחזק את הקשרים בין בני האדם.

זהו עיקרון של עזרה הדדית ושיתוף פעולה, שבו כל אחד דואג לאחר ומעניק לו תמיכה כשהוא צריך אותה.

בחיי היום-יום אנו יכולים לטפח ערבות הדדית בכל מיני דרכים פשוטות.

לדוגמה, אם אנחנו רואים חבר או חברה שהתקשו במבחן, אפשר להציע להם עזרה בלימודים או להקשיב להם.

כמו כן, אם יש מישהו במצוקה רגשית, עזרה ותמיכה מצידנו יכולות לשנות את מצבו באופן משמעותי.

ערבות הדדית לא רק עוזרת לאדם הפרטי, אלא גם תורמת לחברה כולה ומביאה ליחסים טובים יותר בין כל חברי הקבוצה.

ערכים של תמיכה, כבוד הדדי והבנת האחר יכולים לשפר את האווירה בכל מקום שבו אנו נמצאים.

אדוות משותפות

דונו בקבוצה בשאלות הבאות:

- כיצד אפשר להראות ערבות הדדית בבית הספר?
- מהן הדרכים שבהן ערבות הדדית תורמת לשיפור הקשרים בין אנשים?
- איך אפשר לעודד אחרים להירתם לערבות הדדית בסביבה שלנו?

משתפים במליאה

רואים את השלם

- בקבוצות צפו בסרטון: החמ"ל היהודי-ערבי המשותף ברהט - ערוץ הכנסת
- כיצד, לדעתכם, מוצג כאן נושא הערבות ההדדית?
- איך אפשר לשמר את נושא הערבות ההדדית בחברתנו?
- לוּ הזדמן לכם להיות חלק מפרויקט זה, מה הייתם רוצים לעשות בו?

משתפים במליאה

מעבר לאופק

בעקבות השיעור כתבו במחברת מה הצלחתם להשיג מהמשפטים הכתובים מטה:
עכשיו אני מסוגל-

- להבין ולזהות מושגים חברתיים הקשורים לערבות הדדית, כגון עזרה, שיתוף פעולה, חוסן חברתי, אכפתיות ותרומה.
 - להשתמש במילים חדשות שרכשתי ביחידה ולהשתתף בדיונים בהקשרים חברתיים וערכיים.
 - להפנים ערכים חברתיים של ערבות הדדית, שיתוף פעולה ואחריות כלפי הזולת.
 - להשתתף בשיח ובדיון על נושא הערבות ההדדית, ולהביע את דעתי בצורה מסודרת ומבוססת.
 - לפתח כישורי קריאה והבנה, תוך כדי שימוש במילים חדשות, ולהפנים את המשמעות של הטקסטים הקשורים לערבות הדדית.
 - להבין את הקשר בין ערכים חברתיים לבין תוצאות חיוביות למען הקהילה ולטובת החברה כולה.
 - להשתמש בשפה תקינה ומדויקת כדי לתאר את הערכים החברתיים ואת המעשים הקשורים לערבות הדדית הן בכתב והן בעל-פה.
- תלמיד שירצה יוכל לשתף במליאה הכיתתית ולהסביר.

מעבר לאופק

בשיעור זה למדנו על ערבות הדדית ועל החשיבות שלה בחיינו ובחיי החברה.

הבנו שכשאנחנו תומכים זה בזה ועוזרים לזולת, אנחנו לא רק תורמים לרווחה האישית של אחרים, אלא גם מגדילים את תחושת השייכות והאחדות בקהילה שלנו.

ראינו דוגמאות למקרים שבהם ערבות הדדית שיפרה מצבים והייתה מפתח להצלחות.

כל אחד מאיתנו לקח איתו רעיון מעשי כיצד יכול ליישם ערבות הדדית בחיי היום-יום, בבית הספר, בבית ובקהילה.

תודה רבה!

“מִיָּמִים רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבֹּת אֶת־הָאֵהָבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ...” (שיר השירים, פרק ח', פסוק ז')